

Seat No. : _____

ME-147

March-2019

M.A., Sem.-I

405 : Economics (Growth & Development-I) (Old Course)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) વૃદ્ધિ અને વિકાસ એટલે શું ? અર્ધવિકસીત રાષ્ટ્રોની લાક્ષણિકતાઓ સવિસ્તાર સમજાવો. 14

અથવા

વસ્તી સંક્રમણનો સિદ્ધાંત સવિસ્તાર સમજાવો.

- (B) બે-ત્રણ લીટીમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર) 4

- (1) માનવ મૂડીની વ્યાખ્યા આપો.
- (2) HDIનો અર્થ જણાવો.
- (3) શિક્ષણ અને આર્થિક વિકાસ વચ્ચેનો સંબંધ દર્શાવો.
- (4) ઊંચા જન્મદરના નિર્દેશકો કયા છે ?
- (5) વસ્તી વિસ્ફોટનો અર્થ શું છે ?

2. (A) રિકાર્ડોનો મૂડી સર્જનનો સિદ્ધાંત તપાસો. 14

અથવા

એડમ સ્મિથનો આર્થિક વિકાસનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

- (B) બે-ત્રણ લીટીમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર) 4

- (1) મૂડી સર્જનનો અર્થ શું છે ?
- (2) માર્ક્સ પ્રમાણે મૂલ્ય અધિશેષનો અર્થ શું છે ?
- (3) માર્ક્સના સિદ્ધાંતની કોઈપણ ત્રણ ટીકાઓ લખો.
- (4) સંશોધનો એટલે શું ?
- (5) આર્થિક જીવનનો ચક્રિય પ્રવાહનો અર્થ શું છે ?

3. (A) શ્રમના અમર્યાદિત પુરવઠાનું લેવીસ મોડેલ સમજાવો. 14
- અથવા**
- “મોટો ધક્કો” સિદ્ધાંત ટીકાત્મક રીતે તપાસો.
- (B) બે-ત્રણ લીટીમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3
- (1) સમતુલિત વિકાસનો અર્થ શું છે ?
 - (2) સમતુલિત વિકાસના સિદ્ધાંતની મર્યાદાઓ જણાવો.
 - (3) અસમતુલિત વિકાસ એટલે શું ?
 - (4) અસમતુલિત વિકાસના સિદ્ધાંતના મુખ્ય લાભ શું છે ?
 - (5) ફર્ષ-રેનીસના સિદ્ધાંતની કોઈ ચાર ધારણાઓ જણાવો.
4. (A) આર્થિક વિકાસમાં ખેતીક્ષેત્રનો ફાળો સમજાવો. 14
- અથવા**
- “ટેકનોલોજી અને ટકાઉ ખેતી”, સવિસ્તાર સમજાવો.
- (B) બે-ત્રણ લીટીમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3
- (1) ઔદ્યોગિકરણનો અર્થ જણાવો.
 - (2) ખેતી એટલે શું ?
 - (3) ટકાઉ ખેતીનો અર્થ જણાવો.
 - (4) મૂડી પ્રધાન ટેકનોલોજીનો અર્થ શું છે ?
 - (5) મધ્યસ્થી ટેકનોલોજી એટલે શું ?

Seat No. : _____

ME-147
March-2019
M.A., Sem.-I
405 : Economics
(Growth & Development-I)
(Old Course)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) What do you mean by growth & development ? Explain in detail characteristics of under-developed nations. 14

OR

Explain in detail the theory of Demographic transition.

- (B) Answer in **two-three** lines : (Any **Four**) 4
- (1) Define Human Capital.
 - (2) Give the meaning of HDI.
 - (3) Show the relationship between Education & Economic development.
 - (4) What are the determinants of high birth rate ?
 - (5) What is meant by population explosion ?

2. (A) Examine Ricardo's theory of capital accumulation. 14

OR

Explain Adam Smith's theory of economic development.

- (B) Answer in **two-three** lines : (Any **Four**) 4
- (1) What do you mean by capital formation ?
 - (2) What is surplus value according to Marx ?
 - (3) State any three criticisms of Marxian theory.
 - (4) What do you mean by innovations ?
 - (5) What is meant by circular flow of economic life ?

3. (A) Explain Lewis model of unlimited supply of labour. 14
- OR**
- Critically examine Big Push theory.
- (B) Answer in **two-three** lines : (Any **Three**) 3
- (1) What do you mean by Balanced growth ?
 - (2) State the limitations of Balanced growth theory.
 - (3) What is meant by unbalanced growth ?
 - (4) What are the main advantages of the theory of unbalanced growth ?
 - (5) State any four assumption of Fei-Ranis theory.
4. (A) Explain the role of agriculture in economic development. 14
- OR**
- “Technology & sustainable agriculture”. Explain in detail.
- (B) Answer in **two-three** lines : (Any **Three**) 3
- (1) What do you mean by industrialisation ?
 - (2) What is meant by agriculture ?
 - (3) Give the meaning of sustainable agriculture.
 - (4) What is meant by capital intensive technology ?
 - (5) What is intermediate technology ?
-

Seat No. : _____

ME-147

March-2019

M.A., Sem.-I

405 : Economics

(Quantitative Techniques Research Methods in Economics-I)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) વિકલનના નિયમો ઉદાહરણ સાથે સમજાવો. 14

અથવા

(1) $\frac{dy}{dx}$ શોધો.

(i) $y = (x^2 - 1)(x - 1)$

(ii) $y = \frac{x^2 + 10x + 25}{x + 5}$

(iii) $xy = 16$

(iv) $y = \frac{15}{x^3} - \frac{20}{x^4}$

(2) $P = 20 - Q$ એ માંગ વિધેય છે. $C = Q^2 + 8Q + 2$ એ પેઢીનું કુલ ખર્ચ વિધેય છે. મહત્તમ નફો પ્રાપ્ત કરવા માટેની કિંમત અને ઉત્પાદન શોધો. કુલ નફો પણ શોધો.

(B) બહુવૈકલ્પિક પસંદગીના પ્રશ્નો :

4

(1) $\int x^n dx = ?$

(a) nx^{n-1}

(b) $\frac{x^{n+1}}{n+1} + c$

(c) 0

(d) 1

(2) $\frac{d}{dx} e^x = ?$

(a) $\log x$

(b) e^x

(c) a^x

(d) $\log e^a$

(3) $\int k f(x) dx = ?$

(a) k

(b) $k + \int f(x) dx$

(c) $k \int f(x) dx$

(d) k^2

(4) $\int e^x dx = ?$

(a) $\log x$

(b) e^x

(c) a^x

(d) $\log e^a$

2. (A) શ્રેણીકના વિવિધ પ્રકારો સમજાવો.

14

અથવા

(1) જો $A = \begin{bmatrix} 6 & 7 \\ 8 & 9 \end{bmatrix}$ અને $B = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$ હોય, તો AB અને BA શોધો.

(2) કેમરના નિયમનો ઉપયોગ કરીને નીચે આપેલા યુગપત સમીકરણોનો ઉકેલ મેળવો :

$$x + y + z = 12$$

$$2x + y + z = 17$$

$$x + 2y + z = 16$$

(B) બહુવૈકલ્પિક પસંદગીના પ્રશ્નો :

4

(1) $\begin{vmatrix} 1 & 9 & 7 \\ 1 & 9 & 7 \\ 2 & 4 & 5 \end{vmatrix}$ ની કિંમત = ?

(a) 45

(b) 0

(c) 245

(d) 1

(2) $\begin{vmatrix} 9 & 10 \\ 8 & 9 \end{vmatrix}$ ની કિંમત = ?

(a) 0

(b) 1

(c) 100

(d) 10

(3) $\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$ કયો શ્રેણીક છે ?

- (a) શૂન્ય શ્રેણીક (b) એકમ શ્રેણીક
(c) સાદો શ્રેણીક (d) ઉપરનું એકપણ નહિ
- (4) A^{-1} એટલે _____.
- (a) પ્રતિ શ્રેણીક (b) એકમ શ્રેણીક
(c) 'A' શ્રેણીક (d) ઉપરનું એકપણ નહિ

3. (A) નીચે આપેલી માહિતી માટે મધ્યક, મધ્યસ્થ અને બહુલકની ગણતરી કરો :

14

વર્ગ	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60	60 – 70	70 – 80
આવૃત્તિ	10	10	40	80	40	10	10

અથવા

પ્રમાણિત વિચલનની ગણતરી કરો :

વર્ગ	0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60	60 – 70
આવૃત્તિ	5	10	15	25	30	18	12

(B) બહુવૈકલ્પિક પસંદગીના પ્રશ્નો :

3

(1) 3, 8, 5, 3, 4, 5, 3 નો બહુલક –

- (a) 8 (b) 3
(c) 4 (d) 5

(2) જો $\Sigma x = 400$ અને $n = 10$ હોય, તો $\bar{x} = ?$

- (a) 40 (b) 100
(c) 4000 (d) 410

(3) વિષમતાના પ્રકારો

- (a) 5 (b) 4
(c) 3 (d) 2

4. (A) નિદર્શનના વિવિધ પ્રકારો વિશે ચર્ચા કરો.

14

અથવા

સમષ્ટિ અને નિદર્શ વિશે ચર્ચા કરી નિદર્શન અને બિન-નિદર્શન ત્રુટી વિશે ચર્ચા કરો.

(B) બહુવૈકલ્પિક પસંદગીના પ્રશ્નો :

3

(1) પ્રશ્નાવલીમાં ભૂલ તે કેવી ભૂલ છે ?

(a) નિદર્શન ત્રુટી

(b) બિન-નિદર્શન ત્રુટી

(c) (a) અને (b) બંને

(d) ઉપરનું એકપણ નહિ

(2) લોટરી પદ્ધતિ કઈ નિદર્શન પદ્ધતિ છે ?

(a) સ્તરિત ચદચ્છ નિદર્શન

(b) પદ્ધિક નિદર્શન

(c) ચદચ્છ નિદર્શન

(d) ઉપરનું એકપણ નહિ

(3) નીચેનામાંથી શું સાચું છે ?

(a) સમષ્ટિ = નિદર્શ

(b) સમષ્ટિ > નિદર્શ

(c) સમષ્ટિ < નિદર્શ

(d) ઉપરનું એકપણ નહિ

ME-147

March-2019

M.A., Sem.-I

405 : Economics

(Quantitative Techniques Research Methods in Economics-I)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Explain the rules of derivatives with examples.

14

OR(1) Find $\frac{dy}{dx}$.

(i) $y = (x^2 - 1)(x - 1)$

(ii) $y = \frac{x^2 + 10x + 25}{x + 5}$

(iii) $xy = 16$

(iv) $y = \frac{15}{x^3} - \frac{20}{x^4}$

(2) $P = 20 - Q$ is a demand function. $C = Q^2 + 8Q + 2$ is a total cost function of a firm. Find price and output to achieve maximum profit. Find maximum profit.

(B) Multiple choice questions :

4

(1) $\int x^n dx = ?$

(a) nx^{n-1}

(b) $\frac{x^{n+1}}{n+1} + c$

(c) 0

(d) 1

(2) $\frac{d}{dx} e^x = ?$

(a) $\log x$

(b) e^x

(c) a^x

(d) $\log e^a$

(3) $\int k f(x) dx = ?$

(a) k

(b) $k + \int f(x) dx$

(c) $k \int f(x) dx$

(d) k^2

(4) $\int e^x dx = ?$

(a) $\log x$

(b) e^x

(c) a^x

(d) $\log e^a$

2. (A) Explain various types of matrix.

14

OR

(1) If $A = \begin{bmatrix} 6 & 7 \\ 8 & 9 \end{bmatrix}$ and $B = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$ then find AB and BA.

(2) Find the solution of following simultaneous equations by using Cramer's rule.

$$x + y + z = 12$$

$$2x + y + z = 17$$

$$x + 2y + z = 16$$

(B) Multiple choice questions :

4

(1) Find the value of $\begin{vmatrix} 1 & 9 & 7 \\ 1 & 9 & 7 \\ 2 & 4 & 5 \end{vmatrix} = ?$

(a) 45

(b) 0

(c) 245

(d) 1

(2) The value of $\begin{vmatrix} 9 & 10 \\ 8 & 9 \end{vmatrix}$ is = ?

(a) 0

(b) 1

(c) 100

(d) 10

(3) $\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$ which matrix is this ?

- (a) Zero matrix (b) Unit matrix
 (c) Simple matrix (d) None of the above
- (4) A^{-1} means _____.
- (a) Inverse matrix (b) Unit matrix
 (c) 'A' matrix (d) None of the above

3. (A) Calculate Mean, Median and Mode of the following information : 14

Class	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60	60 – 70	70 – 80
Frequency	10	10	40	80	40	10	10

OR

Calculate standards deviation :

Class	0 – 10	10 – 20	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60	60 – 70
Frequency	5	10	15	25	30	18	12

(B) Multiple choice questions : 3

- (1) Mode of 3, 8, 5, 3, 4, 5, 3 is –
- (a) 8 (b) 3
 (c) 4 (d) 5
- (2) If $\Sigma x = 400$ and $n = 10$ then $\bar{x} = ?$
- (a) 40 (b) 100
 (c) 4000 (d) 410
- (3) Types of Skewness is –
- (a) 5 (b) 4
 (c) 3 (d) 2

4. (A) Discuss about various types of sampling. 14

OR

Discuss Population and sample, Sampling and non-sampling error.

(B) Multiple choice questions : 3

(1) Error in questionnaire is what type of error ?

- | | |
|----------------------|------------------------|
| (a) Sampling error | (b) Non-sampling error |
| (c) (a) and (b) both | (d) None of the above |

(2) Lottery method is which sampling method ?

- | | |
|--------------------------------|-------------------------|
| (a) Stratified random sampling | (b) Systematic sampling |
| (c) Random sampling | (d) None of the above |

(3) What is true from the following ?

- | | |
|-------------------------|-------------------------|
| (a) Population = Sample | (b) Population > Sample |
| (c) Population < Sample | (d) None of the above |
-